

Innst. S. nr. 251

(1999-2000)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i vilkårene for Statkrafts industrikontrakter og leieavtaler

St.prp. nr. 78 (1999-2000)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Olje- og energidepartementet viser i proposisjonen til Stortingets behandling av St.prp. nr. 52 (1998-1999) Om Statkrafts industrikontrakter og leieavtaler, som innebar at 18 bedrifter ble gitt tilbud om nye kraftkontrakter på myndighetsbestemte vilkår med varighet på 20 år fra 1. januar 2001, jf. Innst. S. nr. 233 (1998-1999). Videre er AS Saudefaldene, Elkem ASA og AS Tyssefaldene tilbudt å inngå avtaler om leie av vannfallrettigheter og kraftanlegg for 30 år fra 1. januar 2001 vedrørende henholdsvis Saudavassdraget, Svelgen I og II og Tysso II.

Departementet viser til at det for kontraktene var vilkår om at alle eksisterende kontrakter på myndighetsbestemte vilkår skulle termineres 1. januar 2001. For leieavtalene var det vilkår om at eksisterende leieavtaler vedrørende Saudavassdraget og Svelgen I og II skulle termineres 1. januar 2001, og at eiendomsretten til Sauda IV og Tysso II skulle overdras til Statkraft SF fra samme tidspunkt. Hovedhensikten med termineringsvilkåret var å bidra til at den prisøkningen som flere av bedriftene står framfor, ville foregå over et lengre tidsrom.

EFTA Surveillance Authority (ESA) har bedt om detaljert informasjon om kontraktene og leieavtalene som industrien er tilbudt i henhold til St.prp. nr. 52 (1998-1999). I brev av 12. mai 2000, som er vedlagt proposisjonen, uttaler ESA at vilkåret om terminering av eksisterende myndighetsbestemte kontrakter og leieavtaler innebærer at de nye kontraktene og leieavtalene kan inneholde statsstøtte. ESA vil åpne formell prosedyre dersom Statkraft og bedriftene inngår kontrakter eller leieavtaler som innebærer terminering av eksisterende kontrakter eller leieavtaler. ESA uttaler for øvrig at prisen i kontrakter som ikke omfattes av termineringsvilkåret synes å samsvare med markedsvilkår.

Regjeringen foreslår i proposisjonen at vilkåret om terminering av eksisterende avtaleforhold oppheves. Det legges vekt på at industrien har behov for en avklaring av langsiktige kraftvilkår nå. Dette innebærer at eksisterende kontrakter og leieavtaler løper uendret fram til ordinært utløpstidspunkt. Dette omfatter kontrakter til 11 bedrifter, samt leieavtaler vedrørende Saudavassdraget og Svelgen I og II. Tilsvarende skjer det ingen endringer i eierforholdene for Tysso II og Sauda IV før anleggene ordinært tilfaller Statkraft, henholdsvis 31. desember 2006 og 31. desember 2009. I disse tilfellene vil forslaget innebære at de nye kontraktene/leieavtalene starter opp senere, og/eller omfatter lavere kraftmengde de første årene, enn det som følger av Stortingets tidligere vedtak.

Regjeringen mener det er hensiktsmessig at det ikke foretas større endringer enn nødvendig i forhold til de vilkårene som tidligere er vedtatt av Stortinget, jf. Innst. S. nr. 233 (1998-1999).

Departementet viser til Innst. S. nr. 233 (1998-1999), og at Stortinget forutsatte at Statkraft og bedriftene og leietakerne må inngå kraftkontraktene og leieavtalene innen 1. juli 2000. Opphevelse av vilkåret om terminering tilsier imidlertid at fristen for inngåelse av kraftkontrakter og leieavtaler settes noe senere enn 1. juli 2000, og Regjeringen legger til grunn at Statkraft og bedriftene må inngå kraftkontraktene og leieavtalene innen 15. september 2000. Det foreslås at departementet kan utsette fristen for kontraktsinngåelse og oppstart i inntil ett halvt år i spesielle tilfeller.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Aud Blattmann, Kai Ekanger, Gunn Karin Gjøl, Bent Hegna, lederen Tore Nordtun og Torny Pedersen,

fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Kristelig Folkeparti, Hilde Frafjord Johnson og Bror Yngve Rahm, fra Høyre, Bent Høie og Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, John Dale, og fra Venstre, Gunnar Kvassheim, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at det gjennom flere år har vært et ønske fra den kraftkrevende industrien å få avklart forholdene rundt industrikraft. Det er et omforent ønske fra den kraftkrevende industri og de politiske myndigheter at EØS-avtalens forpliktelser skal oppfylles.

Flertallet viser til brev fra ESA angående forholdene rundt terminering av eksisterende avtaler i forhold til statsstøtte og de innvendinger som er kommet fram vedrørende St.prp. nr. 52 (1998-1999) - og usikkerheten knyttet til dette.

Flertallet viser videre til brev fra olje- og energiministeren til komiteen datert 6. juni 2000, på bakgrunn av ESAs vurdering, der statsråden påpeker følgene for norske industribedrifter dersom saken utsettes til høsten 2000:

"Ein seinare oppstart vil føre til at prisen på kontraktane må aukast i tråd med vilkåra i St.prp. nr. 52 (1998-99), jf. Kapittel 5.5. i proposisjonen."

Flertallet kan derfor vanskelig se at dette vil tjene berørte industribedrifter, og vil på denne bakgrunn slutte seg til forslaget i St.prp. nr. 78 (1999-2000).

Når det gjelder Leieavtalene, kap. 2.3 i St.prp. nr. 78 (1999-2000), vil flertallet vise til Innst. S. nr. 233 (1998-1999), Budsjett-innst. S. nr. 9 (1999-2000) for Tyssefaldenes vedkommende, samt svar fra statsråden til komiteen av 8. juni 2000, der det fremgår at departementet har mottatt brev fra Statkraft og AS Tyssefaldene om forhold det er uenighet om, og at departementet vil ta stilling til tvistepunktene.

Flertallet vil følge saken nøye.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at kraftkontraktene er av avgjørende betydning for den kraftkrevende industrien og arbeidsplassene i de berørte lokalsamfunna. Det vil derfor være uforsvarlig å bruke så kort behandlingstid i Stortinget som komiteens flertall går inn for.

Etter dette medlems mening representerer det et betydelig demokratiproblem når en trussel om sak fra EFTAs Overvåkingsorgan ESA er nok til å snu

stortingsflertallet, og kaste om kull på en stortingsproposisjon som ble behandlet i Stortinget for mindre enn ett år siden. Ikke minst er dette meget problematisk ettersom avtalen som vedtatt i Innst. S. nr. 233 (1998-1999), ikke inneholder ulovlig statsstøtte etter Regjeringens mening som uttrykt i St.prp. nr. 78 (1999-2000). Skal norsk industripolitikk bestemmes på denne måten må det etter dette medlems mening underlegges meget grundig behandling i Stortinget, noe som er vanskelig med en ukes behandlingstid.

Dette medlem mener det er bekymringsfullt at norske aktører blir nektet å påvirke behandlinga på vanlig måte, gjennom møter med komiteen, uttalelser og lignende. De mange mottatte forslag om utsettelse fra industri og fagforeningshold vitner om at proposisjonen oppfattes som viktig, og burde medføre at de berørte parter gis mulighet til å uttale seg før Stortinget fatter vedtak.

Dette medlem mener derfor at Stortingets behandling av St.prp. nr. 78 (1999-2000) må utsettes til etter sommeren.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

"Stortinget utsetter behandling av St.prp. 78 (1999-2000), om endringer i vilkårene for Statkrafts industrikontrakter og leieavtaler, til høstsessjonen 2000."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Stortinget utsetter behandling av St.prp. nr. 78 (1999-2000), om endringer i vilkårene for Statkrafts industrikontrakter og leieavtaler, til høstsessjonen 2000.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet får fullmakt til å tilby nye kontrakter og leieavtaler til de bedrifter og på de vilkår som det er gjort rede for i St.prp. nr. 78 (1999-2000).

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 9. juni 2000

Tore Nordtun
leder

Bent Hegna
ordfører

Aud Blattmann
sekretær

Vedlegg 1**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til komiteen, datert 6. juni 2000****Om St.prp. nr. 78 (1999-2000) Endringer i vilkåra for Statkraft sine industrikontraktar og leigeavtalar**

Eg visar til brev frå energi- og miljøkomiteen dagsett 5. juni 2000 om endringar i vilkåra for Statkraft sine industrikontraktar og leigeavtalar.

I samsvar med St.prp. nr. 52 (1998-1999) var fristen for å inngå nye avtalar med Statkraft 1.7.2000. Som følge av forslaget i St.prp. nr. 78 (1999-2000) om å fjerne vilkåret om å avslutte eksisterande avtalar er det foreslått å utsetje fristen til 15.9.2000. Ei utsetjing av fristen er naudsynt for at bedriftene og Statkraft skal få tid til å vurdere dei vedtaka som Stortinget kjem fram til. Fristen 15.9.2000 føreset at proposisjonen vert handsama av Stortinget i juni. Bedriftene og Statkraft har då om lag tre månader frå vedtak i Stortinget til fristen går ut. Etter dette vil dei ha god tid til å førebu oppstartinga av leveransane. Fristen på om lag tre månader må sjåast i samanheng med at bedriftene har hatt eit år på seg til å vurdere tilbodet i samsvar med St.prp. nr. 52 (1998-1999), og at det i St.prp. nr. 78

(1999-2000) er gjort så små endringar som mogleg i høve til dette tilbodet.

Dersom St.prp. nr. 78 (1999-2000) vert handsama i Stortinget hausten 2000 må fristen utsetsjast. Dersom Stortinget gjer vedtak i samsvar med St.prp. nr. 78 (1999-2000), finn departementet det rimeleg at det minst vert sett ein frist på 2 månader, rekna frå dato for vedtaket.

I tillegg må det, av praktiske årsaker, gå ei tid frå signeringa av kontraktar, til kontraktane startar opp, slik at bedriftene og Statkraft får noko tid til å innordne seg dei nye kontraktane.

I samsvar med St.prp. nr. 78 (1999-2000) skal kontraktane i all hovudsak starte opp 1.1.2000. Ei handsaming av St.prp. nr. 78 (1999-2000) i Stortinget hausten 2000 kan med andre ord føre til at desse kontraktane fyrst kan startast opp i løpet av vinteren eller våren 2001. Ein seinare oppstart vil føre til at prisen på kontraktane må aukast i tråd med vilkåra i St.prp. nr. 52 (1998-1999), jf. kapittel 5.5 i proposisjonen.

Vedlegg 2**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til komiteen, datert 8. juni 2000****Om St.prp. nr. 78 (1999-2000) Endringer i vilkårene for Statkraft sine industrikontraktar og leigeavtalar**

Eg viser til brev frå energi og miljøkomiteen av i dag der De ber departementet greie ut det vedtaket som vart gjort av Stortinget med omsyn til leigeavtale for Tysso III.

I St prp nr 52 (1998-99) er det omhandla korleis ein skal gå fram dersom det er usemje mellom partane. På side 15 annen spalte står følgjande:

"Med de forutsetninger som fremgår av proposisjon, legger Regjeringen til grunn at partene kommer til enighet gjennom ordinære forretningsmessige forhandlinger. Eventuell uenighet under forhandlingene

skal løses ved at partene gir sakkyndige personer fullmakt til å avgjøre hva som skal legges til grunn angående vedkommende tvistepunkt. Dersom partene gjennom ordinære forhandlinger ikke har kommet til enighet, kan hver av partene til enhver tid kreve at spørsmålet løses på denne måten. Dersom det skulle vise seg å være vesentlige forhold av overordnet karakter som ikke er avklart ved forslagene i proposisjonen, foreslås det at departementet får fullmakt til å avgjøre dette."

Departementet har motteke eit brev frå Statkraft og eit brev frå AS Tyssefaldene der dei tek opp forhold dei er usamde om. Departementet vil take stilling til tvistepunkta etter ei vurdering av dei framlegg som er gitt til departementet i samsvar med ovanstående.